

ชื่อวิทยานิพนธ์	ผลของการบริหารทางเภสัชกรรมต่อความรู้และความร่วมมือในการใช้ยาต้านไวรัสของผู้ป่วยนอกที่เป็นโรคเอดส์
ผู้เขียน	นางสาวมณีนรัตน์ สิทธิเดช
สาขาวิชา	เภสัชกรรมคลินิก
ปีการศึกษา	2548

บทคัดย่อ

การศึกษานี้เป็นการศึกษาแบบไปข้างหน้า ในรูปแบบการศึกษาเปรียบเทียบก่อนและหลัง การได้รับการบริหารทางเภสัชกรรมในผู้ป่วยเอดส์ที่ได้รับยาต้านไวรัส โดยทำการศึกษาระหว่าง เดือนกุมภาพันธ์ ถึง ตุลาคม พ.ศ. 2546 มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลของการให้การบริหารทางเภสัชกรรมต่อความรู้และความร่วมมือในการใช้ยา ผลการตอบสนองทางคลินิก ทำการศึกษาในผู้ป่วยที่ได้รับยาต้านไวรัสมาแล้วไม่น้อยกว่า 3 เดือน ที่มารับการรักษาในคลินิกโรคติดเชื้อโรงพยาบาล สงขลานครินทร์ และคลินิกพิเศษ โรงพยาบาลหาดใหญ่ จำนวนผู้ป่วยที่ผ่านเกณฑ์การศึกษาและติดตามครบสมบูรณ์มี 48 คน ในการพบเภสัชกรครั้งแรกมีการเก็บข้อมูลพื้นฐานทั่วไป ประวัติการใช้ยาต้านไวรัส สูตรยาต้านไวรัส ระยะเวลาของการได้รับยาต้านไวรัส ประวัติการเจ็บป่วย ปริมาณ CD4+T lymphocyte พร้อมทั้งประเมินความร่วมมือในการใช้ยา ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับโรคและยาเพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐาน หลังจากติดตามผู้ป่วยเป็นเวลา 5 เดือนได้ทำการประเมินความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับโรคและยา ผลการตอบสนองทางคลินิก ส่วนความร่วมมือในการใช้ยา และปัญหาที่เกี่ยวกับยาจะมีการเก็บข้อมูลทุกครั้งที่มีผู้ป่วยมาพบเภสัชกร ในช่วงตลอด 5 เดือนที่ติดตามเภสัชกรได้ค้นหาปัญหาที่เกี่ยวกับยา ให้ความรู้ คำแนะนำเกี่ยวกับยาและประเมินความร่วมมือในการใช้ยาของผู้ป่วยทุกครั้ง

ผลการศึกษาหลังจากติดตามผู้ป่วยเป็นเวลา 5 เดือนติดต่อกัน พบว่าจำนวนผู้ป่วยที่มีความร่วมมือในการใช้ยาสูงกว่าร้อยละ 95 เพิ่มสูงขึ้นจากเดิม 40 คนเป็น 48 คนซึ่งเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญ ($p=0.008$) เมื่อพิจารณาคะแนนเฉลี่ยของความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับโรคและยาพบว่าผู้ป่วยมีคะแนนเพิ่มขึ้นจากร้อยละ 50.96 ± 16.77 เป็น ร้อยละ 89.07 ± 6.37 ซึ่งเพิ่มสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญ ($p<0.01$) ส่วนผลการตอบสนองทางคลินิกพบว่า ปริมาณ CD4+T lymphocyte เพิ่มขึ้นจาก $190.33 \pm 140.82 \text{ cell/mm}^3$ เป็น $229.67 \pm 108.11 \text{ cell/mm}^3$ ซึ่งไม่มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญ ($p=0.37$) ($N=6$) ข้อมูลน้ำหนักตัวของผู้ป่วยพบว่า เพิ่มขึ้นจาก 54.51 ± 10.10 กิโลกรัม เป็น 56.12 ± 9.67 กิโลกรัม ซึ่งเพิ่มสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญ ($p=0.01$) ส่วนข้อมูลปริมาณ HIV RNA ในการศึกษา

ครั้งนี้มีข้อมูลน้อยมาก กล่าวคือ มีผู้ป่วยเพียง 1 คน ที่มีข้อมูลทั้งสองระยะเวลา ดังนั้นจึงไม่สามารถนำผลมาวิเคราะห์ได้

การศึกษานี้แสดงให้เห็นว่าการบริหารทางเภสัชกรรมในผู้ป่วยเอดส์ที่เข้ารับการรักษาในคลินิกของโรงพยาบาลสามารถทำให้ผู้ป่วยมีความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับโรคและยามากขึ้น ซึ่งส่งผลให้ความร่วมมือในการใช้ยาดีขึ้น ส่วนผลการตอบสนองทางคลินิกมีข้อมูลไม่เพียงพอที่จะสรุปผลในการศึกษาครั้งนี้

Thesis Title	Impact of Pharmaceutical Care on Antiretroviral Knowledge and Adherence in AIDS Outpatients
Author	Miss Maneerat Sittidach
Major Program	Clinical Pharmacy
Academic Year	2005

Abstract

This was a prospective study to compare the outcomes of HIV/AIDS patients before and after receiving pharmaceutical care. The study was conducted during February to October 2003 to assess the impact of pharmaceutical care on adherence rate, knowledge of HIV/AIDS patients who are on antiretroviral therapy, clinical outcomes. Patients were required to be on antiretroviral agents at least three months before entering to study at infectious disease clinic of Songklanagarind hospital and Hat Yai hospital. Forty eight HIV/AIDS patients were included in the study. At baseline, the following data were collected; demographic data, antiretroviral regimen, duration of antiretroviral therapy, history of illness, CD4 cell count and assessment of antiretroviral therapy related knowledge and patient adherence. During five months period the patients were educated and counseled regarding antiretroviral therapy. Pharmacist identified and resolved drug related problem and measured adherence rate by patient interview.

After five months, the percentage of patients whose adherence rate higher than 95% increased from 40 persons to 48 persons ($p=0.008$), percentage of mean knowledge score increased from 50.96 ± 16.77 to 89.07 ± 6.37 ($p<0.01$), CD4+ T lymphocyte increased from 190.33 ± 140.82 cell/mm³ to 229.67 ± 108.11 cell/mm³ ($p=0.37$) (N=6) and body weight increased from 54.51 ± 10.10 kilograms to 56.12 ± 9.67 kilograms ($p=0.01$). Our study was limited of HIV RNA data. In conclusion, pharmaceutical care tend to increased adherence rate and antiretroviral therapy related knowledge.